

www.ketab.ir

قاعده فراگیر

وینستون چرچیل

سرشناسه: علوی، سید محمود، ۱۳۳۳-
 عنوان و نام پدیدآور: «قاعده فراگیر لاضرر و دومقاله دیگر» مولف
 سید محمود علوی
 مشخصات نشر: تهران: آوین نگار، ۱۳۹۵.
 مشخصات: ۱۴۰ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س. م.
 ظاهری
 شابک: 978-600-94205-9-9
 وضعیت فهرست: فیا
 نویسی
 موضوع: قاعده لاضرر
 موضوع: قاعده بد
 موضوع: فقه - قواعد
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۸ع۲ ل / BP۱۶۹/۵۲
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۲۴
 مارک: ۴۲۲۲۴۲۳
 کتابت: کتابخانه ملی

عنوان: قاعده فراگیر لاضرر و دو مقاله دیگر
 مولف: دکتر سید محمود علوی
 ناشر: آوین نگار
 صفحه آرائی: کوثر سالار
 طراح جلد: کوثر سالار
 ویراستار: دکتر عزیزالله سالاری
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نشانی انتشارات: تهران بزرگراه ارتش، مینی سیتی، شهرک شهید محلاتی، خا
 جهاد، خیابان نصر ۹، بلوک ۳۹، ورودی ۱، واحد ۴
 تلفن: ۲۲۴۵۸۰۷۳

نشر آوین نگار

فهرست مطالب

۷	بخش اول : تمایز قواعد فقه اصول
۱۰	مباحث کلی قواعد فقه:
۱۱	تفاوت قواعد فقه با قواعد اصول
۱۲	۱- قواعد اصولی مورد استفاده مجتهد، قواعد فقه و مسائل فقهی قابل استفاده مقلد.
۱۷	۲- اشتراک قاعده فقهی بین مقلد و مجتهد و اختصاص مسأله اصولی به مجتهد
۱۸	۳- فرق مسأله اصولی و قاعده فقهی در استنباط و تطبیق
۲۱	۴- مترتب بودن غایت علم اصول بر مسائل اصولی و عدم ترتب آن بر قواعد فقهی.
۲۲	۵- عدم جریان قواعد فقه در شبهات حکمیة و اختصاص به جزئیات.
۲۵	۶- عدم اختصاص مسائل اصولی به یک باب خاص فقه و فراگیری آنها، برخلاف مسائل فقهی.
۲۶	۷- آلی بودن مسائل اصولی و استقلالی بودن قواعد و مسائل فقهی.
۳۱	بخش دوم : تحقیقی پیرامون قاعده «لاضرر»
۳۲	فقهاء و قاعده لا ضرر
۳۳	مستندات قاعده لا ضرر
۳۴	الف - آیات:
۳۶	ب- روایات:
۴۴	جمع بندی:

سخنی درباره تواتر حدیث لاضرر

آرزیابی نظریه تواتر حدیث لاضرر

آرزیابی اسناد حدیث لاضرر

بررسی متن حدیث لاضرر

دلالت حدیث لاضرر

تدلیس ضرر و نفع:

واقعه ضار:

سفاد کلمه لا:

فرق دونه ریه:

آرزیابی نظریات:

نظریه منتخب:

تنبیها ت قاعده لاضرر:

تنبيه اول: تطبيق لاضرر بر موارد ضرر:

تنبيه دوم: تخصيص اكثر در عموم لاضرر:

تنبيه سوم: وجه تقديم قاعدة لاضرر بر ادلة احكام اولیه:

تنبيه چهارم: آیا موضوع قاعدة لاضرر، ضرر واقعی است یا ضرر معنوی:

تنبيه پنجم: قاعدة لاضرر و جعل حکم:

جمع بندی:

آرزیابی:

تنبيه ششم: قاعدة لاضرر و ضرر شخصی و نوعی:

تنبيه هفتم: تعارض ضررين:

تنبيه هشتم: تعارض قاعدة لاضرر با قاعدة تسليط:

بخش سوم: قاعده ید

قاعده ید

تعریف ید

۱۰۵	شرع و ید
۱۰۶	ادله قاعده ید:
۱۰۶	۱- اجماع
۱۰۷	۲- بنای عقلاء
۱۰۸	۳- سیره متشرعه
۱۰۹	۴- اخبار
۱۱۵	زیربنای امارت ید
۱۱۷	اقسام ید
۱۱۷	شمول قاعده ید
۱۲۱	اعتبار ید در منافع
۱۲۲	جریان قاعده ید در انساب و اعراض
۱۲۳	جریان قاعده ید در مورد شخص ذوالید
۱۲۴	ید مسلم و تزکیه
۱۲۵	قول ذوالید در طهارت و نجاست
۱۲۶	اقرار ذوالید و تنازع دومی
۱۲۷	اقرار ذوالید به نفع دوفتر
۱۲۹	سوگند و شهادت به استناد ید
۱۳۰	ید در مقام تعارض با اصول و امارت
۱۳۱	و اما در مقابل امارت دیگر
۱۳۱	اماریت ید متعدّد
۱۳۲	ید و ثبوت مالکیت
۱۳۲	نمودها و مظاهر ید
۱۳۵	مظاهر ید در روزگار ما
۱۳۶	کتابنامه:

سر آغاز

کتابی که در دست شما خوانده گرامی است از سه بخش تشکیل شده است:

- ۱- تمایز قواعد فقه و اصول
 - ۲- تحقیقی پیرامون قاعده لاضرر.
 - ۳- قاعده ید و اماریت آن بر مالکیت ذوالید.
- بخش نخست به صورت یک مقاله در نشریه علم و پژوهش متین که توسط پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی منتشر می شود در شماره ۴۰ به سال ۱۳۸۷ به چاپ رسیده است و با ویرایش در این نور منتشر آمده است.
- بخش دوم برای نخستین بار به چاپ می رسد. این بخش در سال ۱۳۷۴ نوشته شده و برای چاپ آن پیوسته درصدد فرصتی بودم که آخرین دستاوردهای صاحب نظران درباره این قاعده را بررسی و به آن پیوست کنم؛ مانند تحقیق شگرفی که حضرت آیه الله العظمی سیستانی در کتاب "قاعده لاضرر و لاضرار" خویش بدان پرداخته است وی درباره کاربرد «لا» در لاضرر و لاضرار، نظر بدیعی را ابراز نموده و در لاضرر، «لا» را نافیه و در لاضرار ناهیه دانسته است. نیز پژوهش های دیگری که پس از درج اصل نوشته این جانب

توسط صاحب نظران دربارهٔ این قاعده انتشار یافته است. از این رو مشتاق بودم که با بررسی و افزودن آن‌ها به این تحقیق، بر غنای مطلب افزوده و جنبهٔ روزآمدی پژوهش نیز فراهم آید؛ لیک زمان زیادی گذشت و این فرصت و توفیق به دست نیامد.

سرانجام بر آن شدم تا نسبت به چاپ و نشر آن با وضع موجود بپردازم. امید آن که به یاری پروردگار در فرصت‌های آتی و چاپ‌های بعدی، مقصود یاد شده، به نیکی تحقق یابد.

از آن‌جا که سخن پیرامون قواعدی فقهی است، بایسته دیدم تا مقاله‌ای انتشار یافته را در این عرصه، به عنوان پیش درآمد کتاب و پیش از نوشتار «قاعدهٔ لازم» بیاورم؛ مقاله‌ای که زمینه‌ساز برای هر یک از مصادیق قواعد فقهی است.

بخش سوم: قاعدهٔ دینی که مورد بحث قرار گرفته است، قاعدهٔ ید و اماریت آن بر مالکیت توانید است نه زیربنای قوام و برپایی بازار مسلمین شناخته شده و از قواعد مهم و نرگذار فقهی و زببدهٔ بحث و پژوهش است که به کوتاهی به آن پرداخته می‌شود.

بی‌گمان هر سه نوشتار به دور از کاستی و سستی نبوده و بنابراین از دانشوران و صاحب‌نظران فرهیخته و ارجمند، فروتنانه می‌خواهم که با نقد و نظر و رهنمود، گرهی از کار فروبستهٔ ما بکشایند و این دانش پژوه ناچیز را رهین منت خویش سازند. خدایشان یار باد!

و مَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

با سپاس: سید محمود علوی

تهران ۱۳۹۱